

עריכה: אלי פרה

נושא צמוד-טקסט

"טיפים":

1. בחיבורך העזר בטקסטים לשם אבחנות ולנקיטת עמדה או כדי לגבש לעצמך נקודות חשיבה. כלומר: לאחר שקראת את הקטע, שב רגע ארוך, ואל תמהר "להתנפל" על הנייר ותתחיל לכתוב. חשוב קודם במתינות (יש לך מספיק זמן) וקבע עמדתך לגבי הנושא, רשום לפניך נקודות חשיבה, רעיונות, נתונים ועובדות וכן הלאה. זה "הבשר" של חיבורך. החומר ממנו תרחיב בנושא.
2. בחיבורך התייחס לטקסט, בצורה זו או אחרת (אם אתה מסכים לדעתו של כותב המאמר, או חולק עליו, בְּמֶה וּלְמַה) כלומר: צטט מהמאמר כדי שתוכל להתייחס לדברי הכותב ולתוכן הדברים. בציטוט הקפד לשים מילות הציטוט במרכאות. במודגש – **אל תעתיק פסקות ממנו**, אלא התייחס לנושא ולדברי הכותב.
3. הקפד לכתוב במסגרת דרישות הנושא, כלומר: אם את/ה מתבקש/ת לכתוב במסגרת מאמר בעיתון, או כמכתב, או כדיון בכיתה, או כל מסגרת שתבקש, מלא אחר ההוראה וכתוב בהתאם.
4. כתוב תמיד, אבל תמיד! בצמוד לנושא, ואל תסטה ממנו למחוזות עלומים וחסרי קשר לנושא, בקיצור: **"אל תמרר"** כדי למלא דפים ופסקות!
5. הקפד על ניסוח נכון מבחינה תחבירית ולשונית, תוך פיסוק נכון ומוקפד. (נקודות בסוף כל משפט, פסיקים בתוך המשפט, סמני שאלה וקריאה וכדומה)
6. לפני הגשת המבחן, קרא שנית את חיבורך לוודא ולתקן שגיאות לשון, כתיב ופיסוק. וכן לוודא שאתה עצמך מבין את מה שאתה כותב...

הנושא: העידן המודרני והטכנולוגי היום מתאפיין בעיקר בתעשיית ההיי-טק. המחשב תפס את כל עולמנו והתייחסותנו בחיים. בלעדיו כמעט ולא ניתן לראות תפקוד נאות של כל מערכות החברה והמדינה המערבית.

יש הנוטים לעבוד עם אנשים, ויש הנוטים לעסוק במחשבים. האם יש, בהכרח, סתירה בין שתי הנטיות? או האם האחת באה במקום השניה, או שניתן לחיות עם שתיהן בו-זמנית? דון בהיבטים השונים של הנושא במסגרת מאמר בעיתון.

מאת: ציון בית-הלחמי עיתון "נקודה" מחוז יהודה בא"י

בשנת 1934 כתב הסופר ג'ורג אורוול את ספרו העתידני "1984", בו הוא חזה את העידן המודרני כעבור חמישים שנה מכתירת הספר. בספר ניתן תיאור מפחיד כלשהו על קיצו של העולם החופשי, כאשר "האח הגדול" צופה בנו מכל מצב ובכל זמן דרך מחשב ענק, השולט אפילו במחשבות אנשים. כספר דמיוני ומרתק, היה זה ספר מצוי, אבל כהמחשת מציאות ריאליסטית בשנת 1984 – לא!

מאז 1984 צעד המחשב כמה צעדים גדולים מאוד, והוא משמש אותנו היום בכל תחומי החיים. קשה לנו "אנשי הקדמה" לתאר את חיינו המודרניים בלעדיו. לא קיים כמעט עסק אחד בעולם המודרני, שלא משתמש בשירותי המחשב.

אם בעבר שימש המחשב בעיקר למטרות מחקר, והיה ניתן להשגה בייחוד ע"י גופים כלכליים גדולים, הרי שהיום הוא מצוי כמעט בכל בית ובית, וכל ילד העושה את צעדיו הראשונים בגן-חובה, מסוגל לדקלם את המושגים: "מקלדת", "צג", "הארד-דיסק", "מודם" ועוד... ולא רק לדקלם, אלא גם לדעת להשתמש במיומנות גבוהה מזו של הוריו אפילו.

אין ספק, שכשם שהדור שלנו, דור שנות השמונים, שונה ביכולת המחשבה הטכנולוגית שלו מדור הוריו, כך יהיו ילדינו שונים מאיתנו ביכולת החשיבה הטכנולוגית שלהם, ואלי אף בצורה קיצונית וגבוהה הרבה יותר מדורנו. הרי הקדמה הטכנולוגית מתבלטת בצעדי התקדמות מהירים יותר ויותר עם השנים, מכיוון שמדי שנה בשנה נתונים לעזרתה אמצעי טכנולוגיה חדישים יותר ומהירים יותר. לנבא את העתיד הצפוי לנו בעידן המחשב נראה כדבר בלתי-אפשרי, ואולי רק המחשב עצמו יוכל לעשות כן, אך ננסה להציע כאן את העלול, או העשוי, להתרחש בעולמנו דרך הצגת השאלה:

"האם יש סתירה בין הנטייה לעבוד עם אנשים והנטייה לעבוד ולעסוק במחשבים?" ובכן נדמה לנו כי אין שום סתירה בין שתי הנטיות האלה. למעשה, הן לעיתים משלימות אחת את השנייה, ואביא לכך שתי דוגמאות:

א. **בנק** - מוסד עסקי העוסק בשרות לקוחות באמצעות המחשב. גם לפני 40 שנה הבנק שירת את לקוחותיו בעיני כספים, אלא שאז נעשה הדבר באמצעות ספרי חשבונות, פקידים ודפי נייר. המחשב פתר בעיות רבות הן לבנק והן ללקוחותיו; הבנק המודרני היום, אינו זקוק לדפים מצהיבים ולעבודה קשה של רישום אלפי נתונים כל פעם מחדש על ידי עשרות פקידים. היום, די בלחיצת כפתור על המקלדת, כדי להעלות לפני פקיד אחד את כל הנתונים שברשות הבנק על הלקוח, על חשבונו ועוד פרטים פיננסיים של בורסה, גובה המדד ועוד. גם שרות ה"כספומט", המוכר לנו היטב מחיי היום-יום, הוא בעצם מחשב החוסך בעבודת הפקיד הרבה שעות-עבודה, ומהלקוח הרבה זמן מבזבז של עמידה בתור. יוצא מכך שהלקוחות מרוצים יותר; משקיעים יותר ומבצעים יותר ויותר פעולות כספיות דרך הבנק ופחות דרך "שמירה על הכסף תחת למזרן", משתמשים הרבה יותר באמצעות חברות וכרטיסי האשראי, והבנק מרוויח יותר, והמשק הכללי-לאומי הופך לפעיל יותר, תוסס יותר, במובן החיובי, ועל כן גם צומח יותר. כלומר: ישנו כאן מעגל שלם של התייעלות ורווח וצמיחה, שממנו נהנים בסופו של שני הצדדים - הן הבנק והן הלקוחות, ובסך הכול גם המשק הכללי והלאומי.

ב. **משרד היכריות ושידוכים** - זוהי אולי הדוגמא הטובה ביותר של שימוש יעיל במחשב העוסק בשיפור חייהם של אנשים. ידוע, כי היום כל מערכת ההכריות והשידוכים בין פנויים ופנויות של כל החברות העוסקות בזה, מנוהלות בעזרת מחשב. היום לא ניתן אפילו לחשוב להתחיל לעסוק בזאת בלי המחשב. אלפי נתונים על אלפי אנשים מרוכזים במאגרי מידע של המחשב. כדי שההתאמה בין האנשים המבקשים להכיר ולהשתדך, תהיה כמה שיותר "קולעת" ותואמת, אין כמו המחשב שיכול לדייק ולהתאים את הנתונים בין שני אנשים שונים, הרוצים להכיר ולהשתדך. כל שצריך לעשות הוא; לשלוף את הנתונים המבוקשים מהמאגר ול"הדביקם" זה אל זה ולהיפך. ישנן מערכות ותוכנות-מחשב, הבנויות כך, שבשניות מועטות ניתן לדלות ממאגרי הזיכרון של המחשב, פרטים על שני אנשים, המתאימים אחד לשני (עפ"י הנתונים המצויים ברשותו) ולשדכם! "השדכן" האמיתי כבר אינו האדם, אלא המחשב...

ובכן אלו הן שתי דוגמאות לכך שאין סתירה בין עיסוק במחשבים ובין עבודה עם אנשים, אך אם נרצה בכל זאת לבחון את הטענה, כי המחשב הופך את עולמנו לעולם קר, חסר-אנושיות, חסר-מגע בין אנשים, נוכל אולי לעשות זאת בעזרת הדוגמא הבאה: בצרפת פועלת מזה כשנתיים מערכת בשם "אינטאל", שיעודה הוא לעזור לצרפתי הממוצע לחיות את חייו כולם, בתוך ביתו הוא. במה מדובר? כל אחד הרוצה בכך והוא בעל אמצעים כלכליים ויכול להרשות לעצמו, יכול להתחבר למערכת ולקבל מגוון שירותים בעזרת לחיצה על המקלדת בלבד, כמו למשל: להתחבר לחשבון הבנק ולבצע את כל הפעולות הכספיות מהבית, בלי ללכת לבנק, לעמוד בתור, או לחכות לפגישה מתוכננת עם הפקיד, כנ"ל עם העירייה, או להזמין ארוחה ממסעדה לבית, לראות סרט (על מסך המחשב), לקבוע פגישות עם אנשים ולנהל מו"מ בתוך הבית, כשהכיבוד גם הוא הוזמן דרך המחשב, לדבר עם אנשים מכל ובכל רחבי העולם, לנהל עסקים, לצפות בטלוויזיה, לרכוש מוצרים דרך המחשב, והם יובאו לביתו של המזמין כמובן, ל"טייל" ברחבי העולם דרך תמונות, נופים וערים שיוצגו על מסך ענק, להשתדך ולהתחתן דרך המחשב ועוד ועוד... למעשה, בעזרת המערכת החדשה, אין צורך לצאת כלל מהבית, ואילמלא היינו צריכים לקום ולפתוח את הדלת לכל השליחים המספקים לנו את הסחורה שהזמנו, היינו יכולים לשבת כל היום בבית מול צג המחשב ולקום רק למען צרכנו הבסיסיים ביותר... קיצורו של דבר; האדם יהיה ספון בתוך ביתו ולא יהיה זקוק כלל לאנשים, לאוויר הצח, וכך לא לספוג ריגושים וחוויות, שהעולם החיצון מזמן לנו.

זוהי כמובן, תמונה עגומה ואפורה ביותר של העתיד הטמון לנו בעידן המודרני הרחוק, (או הקרוב?) תמונה בה חסרים מרכיבים של מגע אנושי וחם, שהוא הבסיס לכל עולמנו. האם באמת מצעיד אותנו המחשב לעבר מחוזות אפורים וקרירים, או שמא נדע לנצל את הפוטנציאל העצום הגלום בו למטרות אנושיות אמיתיות, מבלי להגיע לנקודה הקריטית הזאת, שתהיה קטסטרופאלית מבחינה חברתית בכלל ומבחינת האדם הפרטי, כדוגמת חזונו של ג'ורג' אורוול? - לעתיד (אולי למחשב...) פתרונים.